

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Eiropas Komisijas norādījumi par pamatziņojumiem saskaņā ar 22. panta 2. punktu Direktīvā
2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām

(2014/C 136/03)

SATURS

1.	Ievads	3
2.	Norādījumu mērķis	4
3.	Norādījumu darbības joma	4
4.	Juridiskie noteikumi attiecībā uz pamatziņojumu	4
4.1.	Attiecīgais teksts Rūpniecisko emisiju direktīvā (RED)	4
4.2.	Būtiskākie RED izmantotie termini un frāzes	6
4.3.	Atkritumu poligonu direktīva	6
5.	Pamatziņojuma sagatavošanas posmi	7
5.1.	1. posms. Iekārtā izmantoto, ražoto vai novadīto bīstamo vielu identificēšana	9
5.2.	2. posms. Atbilstīgo bīstamo vielu identificēšana	9
5.3.	3. posms. Piesārņojuma iespējamības novērtēšana konkrētajā objektā	10
5.4.	4. posms. Objekta agrākā izmantošana	11
5.5.	5. posms. Vides apstākļi	12
5.6.	6. posms. Objekta raksturojums	13
5.7.	7. posms. Objekta izpēte	13
5.8.	8. posms. Pamatziņojuma sagatavošana	15
	Pielikums. Atskaites stāvokļa izpētes un ziņojuma kontrolsaraksts	17

1. IEVADS

Direktīvas 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (Rūpniecisko emisiju direktīva jeb RED) 22. panta 1. punktā paredzēts: “Neskarot Direktīvu 2000/60/EK, Direktīvu 2004/35/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/118/EK (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos⁽¹⁾, un attiecīgos Savienības tiesību aktus par augsnes aizsardzību, kompetentā iestāde paredz atļaujas nosacījumus, lai nodrošinātu, ka pēc darbības pilnīgas izbeigšanas tiktu ievērots šā panta 3. un 4. punkts.”

22. panta 2. līdz 4. punktā paredzēti noteikumi par tādu darbību pilnīgu izbeigšanu, kas saistītas ar bīstamu vielu izmantošanu, ražošanu vai novadīšanu, lai novērstu un apkarotu augsnes un gruntsūdeņu iespējamu piesārņošanu ar šādām vielām. Te galvenais rīks ir “pamatziņojuma” (jeb ziņojuma par sākotnējo stāvokli) sagatavošana. Ja darbība saistīta ar bīstamu vielu izmantošanu, ražošanu vai novadīšanu, un ņemot vērā augsnes un gruntsūdeņu piesārņošanas iespējamību, pamatziņojums jāgatavo pirms iekārtas ekspluatācijas vai pirms tam, kad pirmo reizi kopš 2013. gada 7. janvāra ir atjaunināta iekārtas atļauja. Ziņojums ir atsauces punkts, lai tajā raksturoto piesārņotības stāvokli varētu salīdzināt ar stāvokli pēc darbības pilnīgas izbeigšanas. Ja informācija, kas sagatavota atbilstīgi citiem valsts vai Savienības tiesību aktiem, atspoguļo stāvokli ziņojuma sagatavošanas brīdī, šo informāciju var iekļaut iesniegtajā pamatziņojumā vai pievienot tam.

RED 3. panta 19. punktā precizēts, ka pamatziņojumā jāsniedz informācija par augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma stāvokli ar attiecīgajām bīstamajām vielām.

⁽¹⁾ OV L 372, 27.12.2006., 19. lpp.

22. panta 2. punktā norādīts, ka pamatziņojumā sniedz vismaz šādu informāciju:

- a) informāciju par objekta pašreizējo izmantojumu un, ja ir zināms, – informāciju par agrāko izmantojumu; un
- b) ja ir pieejama – esošo informāciju par augsnes un gruntsūdeņu mērījumiem, kura atspoguļo stāvokli brīdī, kad ziņojumu gatavoja, vai arī jaunus augsnes un gruntsūdens mērījumus, kas ataino iespējamo augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar bīstamām vielām, ko attiecīgā iekārtā paredzēts izmantot, ražot vai novadīt.”

Saskaņā ar RED 22. panta 2. punkta pēdējo daļu “Komisija nosaka pamatnostādnes attiecībā uz pamatziņojuma saturu.”

Šajā paziņojumā ir sniegti norādījumi (pamatnostādnes) dalībvalstīm, ko tās var izmantot RED īstenošanas gaitā. Tāpat Komisija šos norādījumus izmantos, kad tā izvērtēs ar pamatziņojumu saistīto informāciju dalībvalstu ziņojumos par RED īstenošanu.

Šos norādījumus principā var piemērot visām iekārtām, kas ietilpst RED II nodaļas darbības jomā. Tomēr, kad tiek pieņemts lēmums par to, kā rīkoties, lai sagatavotu pamatziņojumu iekārtas līmenī, pienācīgi jāievēro, ka šādam ziņojumam jābūt pēc iespējas pilnīgākam. Operatora interesēs ir nodrošināt, ka pamatziņojumā augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma stāvoklis ir izklāstīts pietiekami sīki, jo šo informāciju izmantos, lai noteiktu, kāds piesārņojums attiecīgās iekārtas ekspluatācijas laikā ir nācis klāt, tā kā būs noteikts atskaites punkts – sākotnējais stāvoklis.

2. NORĀDĪJUMU MĒRĶIS

Šo norādījumu mērķis ir praktiski izskaidrot RED formulējumus un ieceri, lai dalībvalstis varētu to saskanīgi īstenot. Tomēr tā nav juridiski saistoša RED interpretācija. Vienīgais juridiski saistošais teksts ir pati Rūpniecisko emisiju direktīva. Oficiālu RED interpretāciju var sniegt tikai Tiesa.

3. NORĀDĪJUMU TVĒRUMS

Šajos norādījumos sniegta informācija par juridiskajām prasībām attiecībā uz pamatziņojumu un aptverti šādi RED 22. panta elementi, kas jāizpilda, sagatavojot pamatziņojumu:

- i) noteikt, vai ir jāsagatavo pamatziņojums;
- ii) paredzēt, kāda izpēte nepieciešama sākotnējā stāvokļa noteikšanai;
- iii) izstrādāt paraugu ņemšanas stratēģiju;
- iv) sagatavot pamatziņojumu.

Šie norādījumi neaptver tos 22. panta elementus, kuri nosaka, kā jārikojas, kad pilnībā tiek pārtraukta darbība, kā aprakstīts 22. panta 3. un 4. punktā.

4. NOTEIKUMI, KAS ATTIECAS UZ PAMATZIŅOJUMU

4.1. Attiecīgais teksts Rūpniecisko emisiju direktīvā

Uz pamatziņojumiem attiecas šādi RED teksta elementi.

3.pants – Definīcijas

2) “piesārņojums” ir cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kam var būt kaitīga ietekme uz cilvēka veselību vai vides kvalitāti, kas var radīt kaitējumu īpašumam vai sabojāt vai traucēt vides pievilcību un citus likumīgus vides izmantošanas veidus;

3) "iekārta" ir stacionāra tehniska vienība, kurā tiek veikta viena vai vairākas darbības, kas uzskaitītas I pielikumā vai VII pielikuma 1. daļā, kā arī visas citas darbības, kuras veic tajā pašā teritorijā un kuras ir tieši tehniski saistītas ar minētajos pielikumos uzskaitītajām darbībām un kurām varētu būt ietekme uz emisijām un piesārņojumu;

18) "bīstamas vielas" ir vielas vai maisījumi kā noteikts 3. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu;

19) "pamatziņojums" ir informācija par attiecīgu bīstamu vielu piesārņojuma stāvokli augsnē un gruntsūdeņos;

20) "gruntsūdeņi" ir gruntsūdeņi, kā noteikts 2. panta otrajā punktā Eiropas Parlamenta Direktīvā 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā;

21) "augzne" ir zemes garozas virsējais slānis, kas atrodas starp pamatiezi un virsmu. Augsni veido minerāldaļiņas, organiskas vielas, ūdens, gaiss un dzīvi organismi.

12.pants – Pieteikumi atļauju saņemšanai

1) Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka iesniegtajā pieteikumā atļaujas saņemšanai aprakstīti:

d) apstākļi iekārtas uzstādīšanas vietā;

e) attiecīgā gadījumā – pamatziņojums atbilstīgi 22. panta 2. punktam.

22.pants – Objekta slēgšana

2) Ja darbība saistīta ar atbilstīgu bīstamu vielu izmantošanu, ražošanu vai novadīšanu, un ņemot vērā augsnes un gruntsūdeņu piesārņošanas iespējamību iekārtas uzstādīšanas teritorijā, operators sagatavo un iesniedz kompetentajai iestādei pamatziņojumu pirms iekārtas ekspluatācijas vai pirms tam, kad pirmo reizi kopš 2013. gada 7. janvāra ir atjaunināta iekārtas atļauja.

Pamatziņojumā ietver informāciju, kas vajadzīga, lai noteiktu augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma apmēru, lai to kvantitatīvi salīdzinātu ar stāvokli pēc darbību pilnīgas izbeigšanas.

Pamatziņojumā ietver vismaz šādu informāciju:

a) informāciju par objekta pašreizējo izmantojumu un, ja ir zināms, – informāciju par agrāko izmantojumu;

b) ja ir pieejama – esošo informāciju par augsnes un gruntsūdeņu mērījumiem, kura atspoguļo stāvokli brīdī, kad ziņojumu gatavoja, vai arī jaunus augsnes un gruntsūdens mērījumus, kas ataino iespējamo augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar bīstamām vielām, ko attiecīgā iekārtā paredzēts izmantot, ražot vai novadīt.

Ja informācija, kas sagatavota atbilstīgi citiem valsts vai Savienības tiesību aktiem, atbilst šā punkta nosacījumiem, šo informāciju var iekļaut iesniegtajā pamatziņojumā vai pievienot tam.

Komisija nosaka pamatnostādnes attiecībā uz pamatziņojuma saturu.

3) Pēc darbības pilnīgas izbeigšanas operators novērtē augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma stāvokli, ko izraisījušas iekārtā izmantotas, ražotas vai novadītas atbilstīgas bīstamas vielas. Ja, salīdzinot ar stāvokli, kas noteikts šā panta 2. punktā minētajā pamatziņojumā, iekārta radījusi būtisku augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar atbilstīgām bīstamām vielām, operators veic vajadzīgos pasākumus, kas attiecas uz šo piesārņojumu, lai tādējādi atjaunotu minēto augsnes stāvokli. Šajā nolūkā var ņemt vērā šādu pasākumu tehnisko īstenošanas iespēju.

Neskarot pirmo daļu, pēc darbību pilnīgas izbeigšanas un ja augsnes un gruntsūdeņu piesārņojums objekta teritorijā rada būtiskus draudus cilvēku veselībai vai videi tādu atļautu darbību dēļ, ko operators veicis pirms iekārtas atļaujas pirmās atjaunināšanas pēc 2013. gada 7. janvāra, un ņemot vērā iekārtas teritorijas stāvokli, ko nosaka atbilstīgi 12. panta 1. punkta d) apakšpunktam, operators veic vajadzīgās darbības ar mērķi savākt, kontrolēt, ierobežot vai mazināt attiecīgās bīstamās vielas, lai objekts vairs neradītu šādu apdraudējumu, ņemot vērā tā pašreizējo vai apstiprināto turpmāko izmantojumu.

4) Ja operatoram nepieprasa sagatavot 2. punktā minēto pamatziņojumu, pēc darbības pilnīgas izbeigšanas operators veic vajadzīgās atūrišanas darbības ar mērķi savākt, kontrolēt, ierobežot vai mazināt attiecīgās bīstamās vielas, lai objekts, ņemot vērā tā eksistējošu vai apstiprinātu turpmāku izmantošanu, vairs neradītu augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma būtisku apdraudējumu cilvēku veselībai vai videi, kas radies, veicot atļautas darbības un ņemot vērā iekārtas teritorijas apstākļus, kas izveidoti atbilstīgi 12. panta 1. punkta d) apakšpunktam.

4.2. Būtiskākie RED izmantotie termini un frāzes

Skaidrojumi par terminiem, lai atvieglotu to izpratni RED kontekstā.

“Atbilstīgas bīstamas vielas” (3. panta 18. punkts un 22. panta 2. punkta pirmā daļa) ir vielas vai maisījumi, kas definēti 3. pantā Regulā (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu (KMI regula) un kas to bīstamības, mobilitātes, noturības un bioloģiskās noārdāmības (kā arī citu īpašību) dēļ var piesārņot augsni vai gruntsūdeņus, un ko iekārtā izmanto, ražo un/vai novada.

“Augsnes un gruntsūdeņu piesārņošanas iespējamība iekārtas uzstādīšanas teritorijā” (22. panta 2. punkta pirmā daļa) aptver vairāku būtiskus elementus. Pirmkārt, pamatziņojumā pienācīga uzmanība jāpievērš attiecīgo bīstamo vielu daudzumiem – ja objektā tiek izmantoti, ražoti vai novadīti ļoti nelieli daudzumi, tad arī piesārņojuma iespēja, domājams, ir niecīga, ciktāl tas attiecas uz pamatziņojuma sagatavošanu. Otrkārt, pamatziņojumā ir jāaplūko objekta augsnes un gruntsūdeņu īpašības un tas, kā šīs īpašības ietekmē augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma rašanos. Treškārt, jāaplūko esošo iekārtu parametri, ja tie ir tādi, ka praksē piesārņojums nav iespējams.

Jēdziens **“piesārņojums”** jāsaprot tā, kā tas definēts RED 3. panta 2. punktā.

“Kvantitatīva salīdzināšana” (22. panta 2. punkta otrā daļa) nozīmē, ka pamatziņojumā norādīto piesārņojuma apmēru un pakāpi var salīdzināt ar piesārņojuma apmēru un pakāpi darbības pilnīgas izbeigšanas brīdī. Tas nozīmē, ka šis jēdziens, kā tas izmantots 22. panta 2. punktā, neapzīmē tūri kvalitatīvus salīdzinājumus. Operatora interesēs ir nodrošināt, ka kvantificēšana ir pietiekami pareiza un precīza, lai, darbību pilnīgi izbeidzot, varētu izdarīt jēgpilnu salīdzinājumu.

“Informācija, kas vajadzīga, lai noteiktu augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma apmēru” (22. panta 2. punkta otrā daļa) satur vismaz šādus divus elementus:

- informācija par objekta pašreizējo izmantojumu un, ja ir zināms, – informācija par agrāko izmantojumu. Šīs prasības kontekstā frāze **“ja ir zināms”** nozīmē, ka šāda informācija iekārtas operatoram ir pieejama, tajā pašā laikā ņemot vērā, cik uzticama ir šāda informācija par agrāko izmantojumu,
- informācija par to atbilstīgo bīstamo vielu koncentrāciju augsnē un gruntsūdeņos, kuras tiks izmantotas, ražotas vai novadītas iekārtā. Ja ziņojuma sagatavošanas laikā ir zināms, ka objektā plānots veikt tādas darbības, kurās varētu izmantot, ražot vai novadīt vēl citas bīstamas vielas, ir ieteicams iekļaut informāciju arī par šo atbilstīgo bīstamo vielu koncentrāciju augsnē un gruntsūdeņos. Ja šādas informācijas vēl nav, būtu jāveic jauni mērījumi, ja pastāv iespēja, ka radīsies augsnes vai gruntsūdeņu piesārņojums ar šīm bīstamajām vielām, ko paredzēts izmantot, ražot vai novadīt iekārtā (sk. iepriekš skaidrojumu par jēdzienu “kvantitatīvs”).

4.3. Atkritumu poligonu direktīva

Saskaņā ar RED atkritumu poligonu uzskata par īpašu darbības veidu (I pielikums, 5.4. darbība), jo uz tiem attiecas arī Padomes Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (Atkritumu poligonu direktīva). No Atkritumu poligonu direktīvas 1. panta 2. punkta nepārprotami izriet, ka Atkritumu poligonu direktīvā ir iekļautas attiecīgas tehniskas prasības poligoniem, uz kuriem attiecas IPPC direktīva (2008/1/EK), un ka šīs attiecīgās tehniskās prasības uzskata par izpildītām, ja ir izpildīta Atkritumu poligonu direktīva.

Tā kā agrākajā IPPC direktīvā nebija iekļautas RED 22. panta prasības, nevar secināt, ka par atkritumu poligoniem nav jāsigatavo pamatziņojumi. Atkritumu poligonu direktīvas noteikumiem, jo īpaši tās I pielikuma 3. punktam (vispārīgas prasības par zemes un ūdens aizsardzību), vajadzētu nodrošināt, ka augsnē un gruntsūdeņos nenonāk nekādi bīstami materiāli. Bez tam Atkritumu poligonu direktīva satur vairākus elementus, kas var noderēt pamatziņojuma sagatavošanā, to attiecīgi pēc vajadzības papildinot. Lai kvantificētu augsnes un gruntsūdeņu stāvokli, var nākties izmantot īpašas procedūras un metodes, lai tiktu ņemta vērā atkritumu poligona specifika (izolācijas slānis). Ja atkritumu poligonā notiek vēl citas, tieši saistītas darbības, tas pats var sevi var nozīmēt, ka ir jāsigatavo pamatziņojums.

5. PAMATZIŅOJUMA SAGATAVOŠANAS POSMI

Lai noteiktu, vai konkrētajā situācijā vispār ir jāsigatavo pamatziņojums, un lai sagatavotu pašu pamatziņojumu, ir jāveic vairāki svarīgi uzdevumi.

Šajā procesā ir astoņi posmi, kas aptver šādus galvenos elementus:

1.–3. Posms: nolēmji, vai pamatziņojums ir vajadzīgs;

4.–7. Posms: nosaka, kā sagatavot pamatziņojumu;

8. posms: nosaka, kāds būs ziņojuma saturs.

Ja 1.–3. posmā, pamatojoties uz pieejamo informāciju, pierādās, ka pamatziņojums nav vajadzīgs, pārējos posmus var nepildīt. Kompetentajai iestādei ir jāfiksē un jāglabā šādi pierādījumi, tostarp informācija par lēmuma iemesliem.

Var notikt tā, ka par iekārtu nav jāsigatavo pamatziņojumus, taču nākotnē objektā iecerēts veikt citas darbības – tādas, par kurām pamatziņojums ir jāsigatavo, piemēram, ir iecerēts pirmo reizi jaunā procesā izmantot bīstamas vielas. Tādā gadījumā tas, vai pamatziņojums ir vajadzīgs, ir no jauna jāizvērtē saskaņā ar šiem norādījumiem, kad tiek atjaunināta atļauja.

Ja iespējams, 1.–5. posmā jāizmanto jau esošā informācija.

Dažos gadījumos pamatziņojuma sagatavošanā var noderēt informācija, kas sniegta saskaņā ar Direktīvu 2001/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu.

Bez tam pamatziņojuma sagatavošanā var noderēt arī šādi informācijas avoti:

— informācija, kas savākta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīvu 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību (Seveso III direktīva), jo īpaši 4. posmā,

— informācija, kas iekļauta LPTP atsaucēs dokumentos, sevišķi dokumentā par emisijām no uzglabāšanas vietām, jo īpaši 6. un 7. posmā.

Ja tas nav iespējams, jāsavāc jauna informācija.

Lai gan posmi ērtības labad ir numurēti no 1. līdz 8., tos var izpildīt citā secībā vai vienlaikus.

5.1. tabula.

Pamatziņojuma sagatavošanas galvenie posmi

Posms	Darbība	Mērķis
1.	Identificēt, kādas bīstamas vielas tiek izmantotas, ražotas vai novadītas iekārtā, un sagatavot šo bīstamo vielu sarakstu.	Noteikt, vai tiek izmantotas, ražotas vai novadītas bīstamas vielas, lai varētu nolemt, vai nepieciešamas sagatavot un iesniegt pamatziņojumu.
2.	Identificēt, kuras 1. posmā apzinātās vielas ir “atbilstīgas bīstamas vielas” (sk. 4.2. punktu). Atmest tās bīstamās vielas, kas nespēj piesārņot augsni vai gruntsūdeņus. Pamatot un fiksēt pieņemtos lēmumus neiekļaut konkrētas bīstamās vielas.	Panākt, ka turpmākos apsvērumos var aprobežoties tikai ar atbilstīgajām bīstamajām vielām, lai varētu nolemt, vai nepieciešams sagatavot un iesniegt pamatziņojumu.
3.	Attiecībā uz katru 2. posmā identificēto atbilstīgo bīstamo vielu, apzināt reālo iespēju, ka augsne vai gruntsūdeņi objektā tiks piesārņoti, tostarp apzināt vielu novadīšanas iespējamību un sekas, īpaši ņemot vērā šādus faktorus: — katras bīstamās vielas vai līdzīgu bīstamu vielu grupu daudzumi, — kā un kur bīstamās vielas tiek glabātas, lietotas un pārvietotas iekārtā, vai pastāv novadīšanas risks, — esošo iekārtu gadījumā, — kādi pasākumi ir pieņemti, lai nodrošinātu, ka praksē nav iespējama augsnes vai gruntsūdeņu piesārņošana.	Identificēt, kuras no atbilstīgajām bīstamajām vielām rada potenciāla piesārņojuma risku objektā, pamatojoties uz iespējamību, ka var notikt šādu vielu novadīšana. Informācija par šādām vielām ir jāiekļauj pamatziņojumā.
4.	Noskaidrot agrākās norises objektā. Apsvērt šādus pieejamos datus un informāciju: — saistībā ar pašreizējo objekta izmantošanu un bīstamo vielu emisijām, kas ir notikušas un kas var izraisīt piesārņojumu. Īpaša uzmanība jāpievērš avārijām vai negadījumiem, noplūdes vai izlīdumiem ikdienišķu operāciju gaitā, darba paņēmieni maiņai, objekta virsmas segumam, izmantoto bīstamo vielu nomaīnai, — objekta agrākā izmantošana, kuras gaitā var būt novadītas bīstamās vielas – vai nu tās pašas, ko izmanto, ražo vai novada pašreizējā iekārtā, vai citas. Šo datu vākšanā noderēt agrākie izmeklēšanas protokoli.	Identificēt iespējamās avotus, kuru dēļ 3. posmā identificētās bīstamās vielas jau var atrasties objektā.

Posms	Darbība	Mērķis
5.	Identificēt objekta vides apstākļus, tostarp šādus: <ul style="list-style-type: none"> — topogrāfija, — ģeoloģija, — gruntsūdeņu plūsmas virziens, — citi iespējamie migrācijas ceļi, piemēram, notekcaurules un tehniskie kanāli, — vides aspekti (piem., konkrētas dzīvotnes, sugas, aizsargātās teritorijas u. tml.), un — apkaimes zemes izmantojums. 	Noteikt, kur varētu nokļūt novadītās bīstamās vielas un kur tās meklēt. Identificēt potenciāli apdraudētās dabas vides un uztvērējvides un noskaidrot, vai apkaimē notiek citas darbības, kuru rezultātā tiek novadītas tādas pašas bīstamās vielas, kas migrācijas ceļā var nonākt objektā.
6.	3., 4. un 5. posmā gūtos rezultātus izmantot, lai sagatavotu objekta aprakstu; konkrētāk, ir jānorāda agrākā piesārņojuma un potenciālo nākotnes emisiju avotu atrašanās vieta, veids, apmērs un daudzums, šo emisiju potenciāli skartie augsnes slāņi un gruntsūdeņi, sakarības starp emisiju avotiem, piesārņojuma pārvietošanās iespējamajiem ceļiem un potenciāli skartajām uztvērējvidēm.	Identificēt objektā sastopamā piesārņojuma atrašanās vietu, raksturu un apmēru un noteikt, kādus augsnes slāņus un gruntsūdeņus šāds piesārņojums var skart. Salīdzināt ar potenciālajām emisijām nākotnē, lai konstatētu, vai apgabali sakrīt.
7.	Ja pietiek informācijas, lai kvantificētu augsnes un gruntsūdeņu piesārņotību ar atbilstīgajām bīstamajām vielām, pamatojoties uz 1. līdz 6. posma rezultātiem, pāriet uzreiz uz 8. posmu. Ja informācijas nepietiek, būs nepieciešama objekta intruzīva izpēte, lai šādu informāciju savāktu. Šādas izpētes norise ir jāprecizē sadarbībā ar kompetento iestādi.	Pēc vajadzības savākt papildu informāciju, lai varētu izdarīt kvantificētu novērtējumu par augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar atbilstīgajām bīstamajām vielām.
8.	Sagatavot pamatziņojumu par iekārtu, kurā kvantificēta augsnes un gruntsūdeņu piesārņotība ar atbilstīgajām bīstamajām vielām.	Sagatavot pamatziņojumu saskaņā ar RED.

Katrs posms sīkāk izskaidrots tālāk.

5.1. 1. posms. Iekārtā izmantoto, ražoto vai novadīto bīstamo vielu identificēšana

Jāsagatavo visu to bīstamo vielu saraksts, ar kurām darbojas iekārtas robežās (izejvielas, produkti, starpprodukti, blakusprodukti, emisijas vai atkritumi). Te jāiekļauj visas bīstamās vielas, kas iesaistītas gan RED I pielikumā uzskaitītajās darbībās, gan tieši saistītās darbībās, kurām ir tehniska saistība ar veiktajām darbībām un kuras varētu ietekmēt augsnes vai gruntsūdeņu piesārņojumu.

Ja šādas bīstamās vielas ir uzskaitītas ar tirdzniecības nosaukumiem, jānorāda arī to ķīmiskās sastāvdaļas. Maisījumiem vai savienojumiem jānorāda nozīmīgāko ķīmisko sastāvdaļu relatīvās proporcijas.

5.2. 2. posms. Atbilstīgo bīstamo vielu identificēšana

Par pamatu ņemot 1. posmā izveidoto sarakstu, jānosaka potenciālais piesārņojuma risks ar katru bīstamo vielu, ņemot vērā tās ķīmiskās un fizikālās īpašības: sastāvs, agregātstāvoklis (cieta viela, šķidrums vai gāze), šķīdība, toksicitāte, mobilitāte, noturība u. tml. Šo informāciju izmanto, lai noteiktu, vai vielai piemīt potenciāls piesārņot augsni un gruntsūdeņus. Šie dati un to interpretēšanas loģiskais pamatojums jāizklāsta tā, lai pamatziņojumā būtu skaidri norādīts, kāpēc vielas ir vai nav iekļautas.

Ja vairākām vielām piemīt līdzīgas īpašības, tās var aplūkot visas kopā, ar nosacījumu, ka to sagrupēšana ir pamatota.

Informācijas avoti var ietvert klasifikācijas un marķējumu sarakstu, kurā iekļauta informācija par to vielu klasifikāciju un marķējumu, par ko paziņots saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008 (KMI regula), un informāciju par ķīmiskām vielām, kas reģistrētas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (REACH regula). Citi informācijas avoti var būt riska novērtējuma ziņojumi par 141 ķīmisko vielu saskaņā ar Regulu (EEK) Nr. 793/93 (Esošo vielu regula). Visi šie informācijas avoti atrodami ECHA tīmekļa vietnē⁽¹⁾.

Ja ir skaidrs, ka iekārtā izmantotās, ražotās vai novadītās bīstamās vielas nespēj radīt augsnes vai gruntsūdeņu piesārņojumu, pamatziņojums nav jāsatavo.

Identificētās atbilstīgās bīstamās vielas tālāk izvērtē 3. posmā.

5.3. 3. posms. Piesārņojuma iespējamības novērtēšana konkrētajā objektā

Katra 2. posmā atlasītā viela ir jāizvērtē objekta kontekstā, lai noteiktu, vai pastāv apstākļi, kuru ietekmē var notikt vielu novadīšana tādos daudzumos, kas rada piesārņojuma risku, vai nu vienreizējas emisijas, vai vairāk-kārtēju emisiju akumulācijas ceļā.

Jāapsver šādi specifiski jautājumi.

- i) Katras izmantotās, ražotās vai emitētās bīstamās vielas daudzums samērā ar tās ietekmi uz vidi.

Jāievēro, ka neliela daudzuma pastāvīga noplūde laika gaitā var novest pie ievērojama piesārņojuma. Ja ir pieejama informācija par bīstamo vielu ielaidi un izlaidi, tā ir jāizvērtē, lai noteiktu iespējamās emisijas augsnē un gruntsūdeņos.

- ii) Bīstamās vielas atrašanās vieta objektā, piem., kur tā tiek vai tiks piegādāta, glabāta, izmantota, pārvietota, emitēta u. tml., sevišķi ņemot vērā augsnes un gruntsūdeņu īpašības attiecīgajā objekta daļā.
- iii) Ja tā ir esoša iekārta – vai ir norobežošanas mehānismi un cik tie viengabalaini, kāds ir objekta virsmas segums un tā stāvoklis, kur atrodas notekcaurules, tehniskie kanāli vai citi iespējamie migrācijas ceļi.

Jānosaka, ar kādiem paņēmieniem atbilstīgās bīstamās vielas glabā, izmanto un ar tām apietas, un vai ir kādi norobežošanas mehānismi, kas nepieļauj emisiju rašanos, piem., aizsargvaļņi, necaurlaidīgs virsmas segums, darba procedūras.

Jāveic objekta sīka fiziska izpēte uz vietas, lai pārliecinātos par noplūžu novēršanas pasākumu integritāti un efektivitāti.

Piemēram, var vākt šādu informāciju:

- vai konstrukcijās un objekta virsmas segumā ir plaisas vai bojājumi. Jānosaka, vai potenciālo emisijas punktu tuvumā ir savienojumi vai plaisas,
- vai uz betona virsmām ir novērojami ķīmisku vielu izraisīti bojājumi,
- vai tehniskās notekcaurules ir labā stāvoklī. Ja tas nav bīstami, jāpārbauda līdlūkas, šahtas, atvērta kanalizācija,
- jānoskaidro noteces ceļi, tehniskie koridori u. tml., jānosaka iztekas,
- jāidentificē jau notikušās emisijas, jānoskaidro to raksturs un apmērs, jāizvērtē iespēja, vai tās radīsies atkal,
- jāidentificē, vai objektā notiek jebkāda tieša vai netieša bīstamo vielu emisija augsnē vai gruntsūdeņos.

Pamatojoties uz iepriekš minēto informāciju, jāapraksta apstākļi, kādos var notikt emisijas augsnē vai gruntsūdeņos, jāapraksta, cik liela ir iespēja, ka šādas emisijas radīsies, un jāidentificē vielas, kas var nonākt apkārtējā vidē un radīt potenciālu piesārņojuma risku.

⁽¹⁾ <http://echa.europa.eu/information-on-chemicals/>

Apstākļi, kādos var rasties emisijas, var būt šādi.

Avārijas/starpgadījumi, piem., cisternautomobiļa apgāšanās uz objektā esoša ceļa; tvertnes plīsums; bojāta pazemes cisterna; izolācijas bojājums; nejauša noplūde; noplūde no pārplīsušām notekcaurulēm; ugunsgrēks.

Ikdienas operācijas, piem., pilēšana piegādes laikā vai no cauruļu savienojumiem, nelieli izlijumi/izbirumi produkta pārļiešanas vai pārbēršanas laikā, noplūdes no aizsērējušām vai saplīsušām caurulēm, plaisas betona segumā.

Plānotas emisijas, piem., novadišana zemē vai gruntsūdeņos.

Ja ir skaidrs, ka iekārtā izmantotie, saražotie vai novadītie daudzumi ir tādi vai ka objekta augsnes un gruntsūdeņu īpašības ir tādas, ka pastāv niecīga iespēja, ka tiks piesārņota augsne vai gruntsūdeņi, pamatziņojums nav jāsapatavo.

Kas attiecas uz esošām iekārtām, ja tiek veikti pasākumi, kuru dēļ augsnes vai gruntsūdeņu piesārņošana praksē nav iespējama, pamatziņojums nav jāsapatavo.

Ja šajā posmā secināts, ka pamatziņojums nav jāsapatavo, operatoram šāds lēmums, tostarp tā pamatojums, ir jādokumentē, bet kompetentajai iestādei tas ir jānovērtē un jāglabā.

5.4. 4. posms. Objekta agrākā izmantošana

Šajā posmā nosaka, vai pastāv iespēja, ka 3. posmā identificētās atbilstīgās bīstamās vielas jau var būt sastopamas objekta augsnē un gruntsūdeņos, kam par iemeslu ir līdzšinējās darbības, un noteikt, vai ir sakritība ar nākotnē iespējamām emisijas vietām.

Objekta agrākās izmantošanas apskatā ir jāizvērtē gan i) objekta izmantojums pirms pašreizējās/iecerētās iekārtas izveides, gan ii) pašreizējās/iecerētās iekārtas ekspluatācijas vēsture:

- i) jāuzskaita objekta agrākie izmantojumi no brīža, kad tā vēl bija neskarta teritorija, līdz brīdim, kad izveidota iecerētā iekārta. Jānoskaidro, vai objektā agrāk darīts kas tāds, kur varētu būt izmantotas 3. posmā identificētās bīstamās vielas. Ja tā ir, kurā vietā ar tām darbojās, kāda ir iespēja, ka ir notikusi emisija augsnē/gruntsūdeņos, vai un kādi sanācijas pasākumi ir veikti. Ja iespējams, jāizmanto dati par konkrēto objektu.
- ii) Ja pamatziņojuma sagatavošanas laikā iekārta jau darbojas – kāda ir iespēja, ka objekta ekspluatācijas gaitā ir notikušas emisijas. Ieteicams īpašu uzmanību pievērst šādiem punktiem:
 - tādu avāriju, negadījumu vai tiešas novadišanas (atļautas vai neatļautas) vieta, raksturs un apmērs, kuru dēļ atbilstīgās bīstamās vielas varētu būt nonākušas augsnē vai gruntsūdeņos,
 - kā mainījušies vai uzlabojušies procesi, darbā izmantotās ķīmiskās vielas, glabāšanas vietas, likvidēšanas metodes u. tml., un kāpēc? Piemēram, vai to iemesls ir agrāks negadījums, avārija, bīstama situācija, vai tas darīts, lai samazinātu emisiju risku, palielinātu efektivitāti, samazinātu atkritumu daudzumu u. tml. Vai tas liecina, ka var būt notikusi emisija?
 - tehniskās apkopes dokumentācija – vai tā liecina, ka kanalizācija, tvertnes, aizsargvaļņi, cauruļvadi u. c. ir labā stāvoklī? Vai tehniskās apkopes dokumentācija ir vesa kopš darbības sākšanas vai ieviesta tikai nesen?
 - ziņas par agrāk veiktu objekta izpēti, sanācijas darbiem,
 - noderēt var arī 3. posmā apkopotie fiziskās inspicēšanas dati, piemēram, ja ir konstatēti traipi, korozija, jauns virsmas segums u. tml.

5.5. 5. posms. Vides apstākļi

1.–4. posmā ir noteiktas tās vietas objektā, kur agrāk var būt notikušas vai nākotnē var notikt emisijas. 5. posmā uzdevums ir noteikt, kas notiks tālāk ar šīm emisijām, kādus augsnes slāņus un gruntsūdeņus tās var skart un cik plašam un dziļam jābūt teritorijas raksturojumam. Tas nozīmē, ka ir jāizprot, kādi zemes un gruntsūdeņu parametri gan objektā, gan tā apkaimē var ietekmēt objektu, kur uzstādīta iekārta.

Ja iespējams, jāizmanto dati par konkrēto objektu. Ja tādu datu nav, jāizmanto atsaucē dati, kvalitatīvs/subjektīvs novērtējums, izsecināti dati vai ekstrapolēti dati. Katrā gadījumā ir jānorāda datu avots; ja dati nav par konkrēto objektu, jāpamato, kāpēc izmantoti izvēlētie dati, un jānorāda ziņas par piemērojamām kļūdu robežām.

Iztirzājot objekta parametrus, jāapkopo šādi dati.

Topogrāfija

Vietējā topogrāfija un zemes virsmas tips (betons, nesegta zeme u. tml.) katra emisijas punktu tuvumā nosaka, kāda būs emisiju tūlītējā ietekme; to nosaka arī emisijas vieta attiecībā pret zemes virsmu (t.i., zemes līmeni, virs zemes, piekārtie cauruļvadi, apakšzemes līmenis u. tml.).

Objekta plānā var norādīt zemes virsmas tipu un slīpumu. Bez tam skaidri jānorāda aizsargvaļņu, bedru u. tml. pamati attiecībā pret apkaimes zemes līmeni, it īpaši, ja tie daļēji vai pilnībā atrodas zem zemes.

Ģeoloģija un hidroģeoloģija

Jāsaprot apraksts par augsnes un iežu slāņiem zem objekta un par katra slāņa fizikālķīmiskajām īpašībām, kas var ietekmēt vielu izturēšanos un pārvietošanos zemē.

Par katru slāni jānosaka, vai tajā ir vai var būt sastopami gruntsūdeņi (tostarp maldu gruntsūdeņi), un jānorāda hidrauliskais kritums, ja tas ir zināms.

Jānorāda, kā augsnes un gruntsūdeņu īpašības var ietekmēt vielu pārvietošanos zemē.

Ziņojumā pietiek sniegt vienkāršu datu kopsavilkumu, nevis pilnu ģeotehnisko raksturojumu; sīkākas ziņas var sniegt vai darīt pieejamas vēlāk atkarībā no vajadzībām.

Bez tam te jāapkopo visa pieejamā informācija par vispārīgajiem apstākļiem objektā, nevis jānošķir publicētā ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā informācija no agrākās un pašreizējās izpētes konstatējumiem.

Hidroloģija

Jānorāda, vai objektā ir virszemes ūdenstilpes, to plūsmas virziens, kvalitāte/klasifikācija un gultnes atrašanās vieta attiecībā pret objekta virsmu. Jānorāda, kā katru ūdenstilpi varētu ietekmēt emisijas no objekta.

Antropogēni migrācijas ceļi

Jānorāda antropogēni migrācijas ceļi, tehniskie koridori, notekcaurules, raktuves u. tml., kas var kalpot par bīstamo vielu migrācijas ceļiem, un jānorāda iespējamais migrācijas virziens; jāatceras, ka migrācijas virziens var būt pretējs dabiskajam topogrāfiskajam vai hidrauliskajam kritumam.

Zemes izmantojums objekta apkaimē, mijiedarbība

Jānorāda zemes izmantojums objekta apkaimē, lai noteiktu, vai apkaimē (īpaši krituma augšienē) notiek rūpnieciskā/saimnieciskā darbība, kuras gaitā darbojas ar tādām pašām vielām un kura var izraisīt piesārņojuma nonākšanu objektā migrācijas ceļā. Kas attiecas uz piesārņojuma nonākšanu objektā migrācijas ceļā, atļaujas nodošanas brīdī operatora pienākums ir pierādīt, ka tas savas darbības laikā nav izraisījis piesārņojumu. Tāpēc ir svarīgi zināt, vai apkaimē varētu būt to pašu vai līdzīgu piesārņotāju avoti.

5.6. 6. posms. Objekta raksturojums

Objekta aprakstā jāaplūko tādi elementi kā agrākā piesārņojuma un potenciālo nākotnes emisiju avotu atrašanās vieta, veids, apmērs un daudzums un jānorāda šo emisiju potenciāli skartie slāņi un gruntsūdeņi.

Šajā sakarā var izmantot modeļus, lai atklātu sakarības starp emisiju avotiem, piesārņojuma iespējamās pārvietošanās ceļus un potenciāli skartās uztvērējvides. Dažādas informācijas apkopošana palīdzēs labāk izprast, kā piesārņojums var apdraudēt gan vidi, gan cilvēka veselību.

Objekta teorētiskajā modelī ir attēlots gan esošā piesārņotība, gan nākotnē iespējamie piesārņojuma avoti attiecīgajā teritorijā. Šādu modeļi var sagatavot, izmantojot 3.–5. posmā iegūto informāciju. Visdrīzāk te ietilps esošā informācija un – mazākā mērā – jauna informācija, kas nav saistīta ar 7. posmu. Ja operators ierosina objekta teorētiskā modeļa izstrādē izmantot esošo informāciju, jāapsver datu uzticamība, pareizība un lietderība.

Ieteicams sagatavot nevis vienu vispārīgu objekta modeli (tekstu vai zīmējumu), bet gan vairākus sīkākus, atsevišķus modeļus par katru objekta problemātisko teritoriju, piemēram, tvertnes apkārtnes teorētisko modeli, kurā norādītas aizsargvalņu konstrukcijas, zemes slīpuma virziens, tas, vai uzpildīšanas vietas atrodas iekšpus vai ārpus aizsargvalņiem, virsmas segums, vietas ģeoloģiskais raksturojums un gruntsūdeņu līmenis. Šo informāciju var izmantot, lai secinātu, kur varētu nonākt novadītās atbilstīgās bīstamās vielas.

Objektu teorētisko modeļu raksturs un sarežģītība ir atkarīga no katra objekta un tajā piekoptās darbības/darbībām.

5.7. 7. posms. Objekta izpēte

Ja 1. līdz 6. posmā iegūta pietiekama informācija, lai sagatavotu objekta aprakstu gan vertikālā, gan horizontālā plaknē un varētu noteikt atskaites punktu, proti, kvantificēt augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar atbilstīgajām bīstamajām vielām, var pāriet uz 8. posmu. Ja izvēlas izmantot esošo informāciju, gan operatoram (kas to sniedz), gan kompetentajai iestādei (kas to izvērtē) ir jāņem vērā ar šādu datu izmantošanu saistītā nenoteiktība un riski. Pie riskiem var minēt šādus:

- vēsturiskajos datos nav pienācīgi ņemta vērā atbilstīgo bīstamo vielu novadīšana, kas var būt notikusi vēlāk par sākotnējo datu vākšanas brīdi,
- vēsturiskajos datos nav ņemtas vērā visas atbilstīgās bīstamās vielas, bet gan tikai daļa atbilstīgo bīstamo vielu un
- vēsturiskajos datos nav ņemts vērā, kā kopš sākotnējo datu vākšanas ir mainījušās darbības objektā, kā rezultātā var būt mainījušās iekārtā izmantotās, ražotās vai novadītās bīstamās vielas.

Labākais veids, kā garantēt datu pilnīgumu, ir nodrošināt, ka ir skaidri definētas un paziņotas noteikšanas un analīzes metodes. Ja runa ir par esošām iekārtām, kur nav iespējams noteikt, cik uzticama un kvalitatīva ir informācija par agrāko augsnes stāvokli (piemēram, tāpēc, ka rezultāti ir nepilnīgi vai iegūti ar novecojušām metodēm), vispareizāk būtu mērījumus izdarīt no jauna.

Ja raksturojumu var sagatavot tikai par objekta daļu vai arī trūkst informācijas, lai varētu sastādīt pamatzinājumu, tad papildu informācija iegūstama, veicot objekta izpēti. Pats labākais paņēmieni, kā iegūt atskaites datus par augsnes un gruntsūdeņu stāvokli, ir izdarīt jaunus mērījumus – vai nu pirms iekārtas laišanas ekspluatācijā, vai saistībā ar atļaujas pārskatīšanu.

Paraugu ņemšanas stratēģija

Ja konstatēts, ka nepieciešams izdarīt jaunus mērījumus, jāapsver, kāda būtu piemērotākā paraugu ņemšanas stratēģija, t. i., kādā veidā jāizdara jauni augsnes un gruntsūdeņu mērījumi. Lai izvēlētos vispiemērotāko stratēģiju, operatoram un kompetentajai iestādei ieteicams savā starpā sazināties.

Izraudzītajai paraugu ņemšanas stratēģijai jābūt tādai, lai viestu pietiekamu pārliecību, ka izdarītie mērījumi un ņemtie paraugi pareizi atspoguļo faktisko piesārņojumu ar atbilstīgajām bīstamajām vielām, un lai tādējādi būtu iespējams noteikt, kāds ir augsnes un gruntsūdeņu pašreizējais stāvoklis. Pamatziņojumā jānorāda, kāda ir ierosināta metode objekta piesārņotības novērtēšanai, piem., izmantotie statistiskie testi un piemērojamie ISO/CEN standarti vai, ja tādu nav, nacionālie standarti. Ziņojot par sākotnējā stāvokļa izpētes rezultātiem, ziņojumā pienācīgi jāapraksta paraugu ņemšanas pieeja un analīzes metodes. No tā izriet: kad, darbību pilnīgi izbeidzot, tiks veikta objekta novērtēšana, būs jāizmanto tā pati pieeja un vai nu tās pašas metodes, vai metodes, kuras dod līdzvērtīgus analītiskos rezultātus.

Paraugu ņemšanas stratēģija:

- ir orientēta uz identificētām atbilstīgajām bīstamajām vielām un to bīstamajiem noārdīšanās produktiem un metabolītiem, kuru fizikālķīmiskās īpašības ir jānovērtē, lai noteiktu, cik liela ir iespēja, ka tiks piesārņota augsne vai gruntsūdeņi,
- tajā ņem vērā objekta hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus. Pirms objektā izveido augšupējos un lejupējos mērījumu punktus, tie ir jāizvērtē. Gruntsūdeņu izpētē jāņem vērā plūsmas virziena un gruntsūdeņu līmeņa iespējamā dinamika,
- tajā atzīta dabisko un tehnoloģisko faktoru ietekme uz paraugiem un paraugu ņemšanas stratēģiju (vieta un paņēmieni), piesārņotāju virkne, piesārņotāju izplatības heterogenitāte augsnē vai gruntsūdeņos, darbības ar paraugu no tā ņemšanas un mērījuma izdarīšanas brīža līdz mērījumu izdarīšanai laboratorijā, un
- tā pēc būtības aptver nepieciešamību gan fiksēt pašreizējo piesārņotību (ieskaitot agrāko piesārņojumu), gan izvērtēt piesārņojumu, kad iekārtas darbība tiks pilnībā pārtraukta. Te nepieciešams priekšnosacījums ir skaidra paraugu ņemšanas punktu kartēšana un marķēšana.

Ieteicams izmantot selektīvo paraugu ņemšanu, neselektīvo paraugu ņemšanu vai abu paņēmienu kombināciju. Paņēmiena izvēle ir atkarīga no objekta apkārtnes, apstākļiem un vietējās vides, tostarp mērāmo vielu rakstura un daudzuma. Tālāk sniegts šo pieeju apraksts. Ja ierosināts izmantot citu paraugu ņemšanas paņēmienu, piem., daudzkārtēju elementārparaugu ņemšanu, gan operatoram, gan kompetentajai iestādei ir jāapsver, cik uzticami ir šie rezultāti salīdzinājumā ar selektīvo vai neselektīvo paraugu ņemšanu.

- i) Selektīvā paraugu ņemšana ir orientēta uz paraugu ņemšanu vietās, kur ir aizdomas par piesārņotāju koncentrāciju (glabāšanas vietas, pārsūtīšanas vietas u. tml.). Tāpat kā neselektīvas paraugu ņemšanas gadījumā vispirms ir jānolemj, kāda ir nepieciešamā atklāšanas varbūtība, ņemot vērā izmaksas.
- ii) Neselektīvā paraugu ņemšana parasti ir tāda paraugu ņemšana, kas gadījumos, kad ir pietiekams datu blīvums, dod skaidru un neapšaubāmu informāciju par vielu vidējo koncentrāciju un izplatību. Tā kā šīs pieejas mērķis ir sniegt pareizu ainu par visu objektu, izmantojot vienotu paraugu ņemšanu visā iekārtā, paraugu ņemšanas vietu izvēli nedrīkst ietekmēt ārēji apstākļi, piemēram, ēkas un to izmantojums vai potenciālā piesārņotāju koncentrācija. Neselektīvu paraugu ņemšanu jau esošā objektā var apgrūtināt tur esošās ēkas, dienesti un komunālās saimniecības aprīkojums.

Ja izmanto šo pieeju, tas nozīmē, ka objektu uzskata par zemes gabalu, kurā jānosaka atskaites dati (t.i., objektu uzskata par vienu veselumu; nav jāņem vērā iekārtas izvietojums vai īpaši apdraudējumi, ko rada tvertnes, cehi u. tml.). Pirms izmanto šādu pieeju, ir jāpieņem lēmums par to, cik lielai katrā gadījumā jābūt piesārņojuma atklāšanas varbūtībai, ņemot vērā apstākļi, ka lielāka varbūtība ir neizbēgami saistīta ar lielāku paraugu skaitu un līdz ar to lielākām izmaksām.

Ar augsnes un gruntsūdeņu datiem saistītās nenoteiktības

Runājot par nenoteiktībām, kas saistītas ar augsnes un gruntsūdeņu datiem, kurus iegūst selektīvā vai neselektīvā paraugu ņemšanā, jāapsver divi svarīgi elementi.

- i) Atskaites datu vākšana par gruntsūdeņiem. Gruntsūdeņu stāvoklis var mainīties straujāk nekā augsnes stāvoklis, un gruntsūdeņu kvalitāte var mainīties un svārstīties tādu faktoru ietekmē, kas nav saistīti ar procesiem, kuriem izsniegta atļauja: gruntsūdeņu līmeņa un kvalitātes sezonālās izmaiņas, citi piesārņojuma avoti, piesārņojuma plankumu migrācija, pH vērtības vai ūdens nesējslāņa redokspotenciāla maiņa, lielas lietavas u. tml. Ja, lai noteiktu atskaites stāvokli, tiek ņemtas vairākas paraugu sērijas no gruntsūdeņiem (piemēram, vismaz vienu gadu tiek ņemti ceturkšņa monitoringa rezultāti), tas var ievērojami vairot pārlicību, ar kādu operators var ziņot par gruntsūdeņu atskaites stāvokli.
- ii) Statistisko datu analīzes paņēmieni izmantošana augsnes datu novērtēšanā. Statistiskās metodes var palīdzēt kvantificēt nenoteiktību, kas saistīta ar aplēsēm par piesārņotāju caurmēra vai vidējo koncentrāciju augsnē, līdz ar to objekta novērtējumiem un regulatīvajām iestādēm ir plašāka informācija, kas vajadzīga lēmuma pieņemšanai. Izmērītās piesārņotāju koncentrācijas, kas noteiktas objekta izpētes laikā, var salīdzināt ar lietotāja definētu "kritisko koncentrāciju" vai riska rādītājiem.

Ja izmanto statistiskās metodes, tad ir jānovērtē, vai izpētes gaitā iegūtā informācija ir šim mērķim derīga (piem., pietiekami, nemainīgi kvalitatīvi dati, kas iegūti pienācīgā dziļumā un vietā). Lai šo pieeju izmantotu, ir nepieciešams labi izstrādāts teorētiskais modelis (sk. 6. posmu), pēc kura vadās, izvēloties paraugu ņemšanas stratēģiju, kas vajadzīga, lai savāktu statistiskai analīzei nepieciešamos datus.

Paraugu analīze

Lai nodrošinātu atskaites stāvokļa izpētes rezultātu salīdzināmību ar vēlāk iegūtiem rezultātiem, ir jāizmanto validētas analīzes metodes (t.i., oficiāli un dokumentēti pierādījumi, ka analīzes metode ir piemērota paredzētajam mērķim, ir pareiza un reproducējama). Ja ir CEN vai ISO standarti vai – ja tādu nav – nacionālie standarti, jāizmanto tie.

Katrā ziņā ir jābūt tieši salīdzināmai to metožu analītiskajai rezultativitātei, kas izmantotas gan pamatziņojuma sastādīšanā, gan objekta novērtēšanā, kad darbība tikusi pilnībā pārtraukta. Sevišķi svarīgi, lai metodes tvērums un determinantu atgūšana ir tieši salīdzināmi. Tā kā laboratoriju paraugprakse laika gaitā var mainīties, ir ļoti svarīgi nodrošināt, ka izmantotās analīzes metodes ir pienācīgi aprakstītas, lai pēc tā varētu vadīties, veicot tālākās analīzes saskaņā ar RED.

Ir iespējams, ka pēc izpētes, kuras gaitā savākti augsnes un gruntsūdeņu dati, ir nepieciešama tālāka izpēte, piem., ja izpētē konstatēts agrākais piesārņojums (kura iemesls ir vai nu atļautas darbības, vai kas cits), kā dēļ ir nepieciešams sīkāks apraksts un sanācijas pasākumi.

Pēc objekta izpētes var nākties izmantot citus vai atjauninātus objekta teorētiskos modeļus, kā aprakstīts 6. posmā.

5.8. 8. posms. Pamatziņojuma sagatavošana

Šajā posmā ir jāapkopo visa 1. līdz 7. posmā iegūtā un izvērtētā informācija, lai sagatavotu ziņojumu par augsnes un gruntsūdeņu piesārņotību ar atbilstīgajām bīstamajām vielām. Pamatziņojumā jāsniedz precīzs un skaidrs apraksts par datiem, kas izmantoti augsnes un gruntsūdeņu stāvokļa noteikšanā, par metodēm, kas izmantotas slāņu paraugu ņemšanā un analīzē, un par rezultātu verifikāciju (statistiski vai metodoloģiski). Būtībā pamatziņojumā skaidri jāizklāsta darbību virkne, ko var pilnībā reproducēt, kad objekta darbība tiek pārtraukta, un rezultāti, lai varētu izdarīt kvantificējamu salīdzinājumu. Tālab šā dokumenta pielikumā ir iekļauts kontrolsaraksts.

Ja objektā ir sastopamas potenciāli piesārņojošas vielas, pamatziņojumā jānorāda, ar kādiem slāņiem vai gruntsūdeņu tilpēm tās saistītas, un jāapraksta to koncentrācija, raksturs un apjoms. Identificēt objektā sastopamās atbilstīgās bīstamās vielas ir tikpat svarīgi kā norādīt, kādas no tām objektā nav sastopamas.

Pamatziņojums:

- ir loģiski un skaidri strukturēts,
- satur pietiekamu informāciju, lai būtu iespējams noteikt pašreizējās darbības (darbību), kam piešķirta atļauja, apmēru un ietekmi, tostarp tajā ir norādīti datumi, kad veikti visi attiecīgie augsnes un gruntsūdeņu mērījumi,
- sniedz skaidru un precīzi aprakstu par novērtējumā izmantotajām pieejām un gūtajiem rezultātiem, par to, kur tiek veikti intruzīvi darbi, kur atrodas akas, šahtas un citas paraugu ņemšanas vietas saskaņā ar standartizētu ģeogrāfisko atskaites sistēmu,
- sniedz skaidru aprakstu par to, kādi analītiskie paņēmieni izmantoti, lai noteiktu bīstamo vielu koncentrāciju augsnē un gruntsūdeņos, vajadzības gadījumā ar atsauci uz izmantotajiem nacionālajiem vai starptautiskajiem standartiem un dalībvalstu norādēm, kas bija spēkā izpētes laikā,
- atklāj ziņojuma sagatavošanā izmantotajai pieejai raksturīgo zinātnisko nenoteiktību un trūkumus,
- ietver visus nozīmīgos tehniskos datus (mērījumi, kalibrēšanas sertifikāti, analītiskie standarti, akreditācijas kartes, paraugu ņemšanas žurnāli u. tml.), lai nodrošinātu, ka pie darbības pilnīgas pārtraukšanas ir iespējams izdarīt derīgu un kvantificētu salīdzinājumu.

Pamatziņojuma veids, precizitāte un izklāsts attiecībā uz dažādām RED aptvertajām darbībām var un drīkst atšķirties, kamēr vien ir iespējams pienācīgi noteikt, kāda ziņojuma sagatavošanas brīdī ir augsnes un gruntsūdeņu piesārņotība ar atbilstīgajām bīstamajām vielām.

Papildinājums

Atskaites stāvokļa izpētes un ziņojuma kontrolsaraksts

<p>NEPIECIEŠAMĪBA PĒC PAMATZIŅOJUMA SAGATAVOŠANAS</p> <p>Iekārtā izmantoto, ražoto un novadīto bīstamo vielu identificēšana</p> <p>Novērtējums, lai identificētu tās bīstamās vielas, kas spēj piesārņot augsni vai gruntsūdeņus (atbilstīgās bīstamās vielas)</p> <p>Noskaidrošana, vai atbilstīgās bīstamās vielas faktiski var izraisīt piesārņojumu</p> <p>Agrākā piesārņojuma visu iespējamo avotu apzināšana</p>
<p>DATU VĀKŠANAS KĀRTĪBA</p> <p>Esošie dati</p> <p>Attiecīgie iekārtas plāni (kuros redzamas robežas un galvenās problēmvietas)</p> <p>Iepriekšējo ziņojumu apskats un kopsavilkums (ar atsaucēm)</p> <p>Kopsavilkums par objektā veiktajiem riska novērtējumiem, kas saistīti ar atskaites datu vākšanu</p> <p>Objekta izpēte</p> <p>Izpētes pamatojums – var iekļaut potenciālo piesārņojuma avotu sarakstu, kas attiecas uz katru izpētāmo vietu</p> <p>Grūtības, kas saistītas ar objekta izpētes vietu izvēli</p> <p>Izpētes aku (piem., urbumu, šurfu, iedzītu cauruļu ar sānu atverēm) veidošanā izmantotās metodes</p> <p>Metodes, kas izmantotas paraugu ņemšanā, saglabāšanā un nogādāšanā uz analītisko laboratoriju</p> <p>Paraugu ņemšana un monitoring</p> <p>Paraugu ņemšanas pamatojums, piem., ja izvēlēta selektīvā paraugu ņemšana, kāds ir ņemšanas vietu izvēles pamatojums, ja izvēlēta neselektīva paraugu ņemšana, pamatojums ņemšanas vietu izvietojumam un atstatumiem</p> <p>Gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu monitoringa programmu apraksts un skaidrojums</p> <p>Informācija par monitoringu un paraugu ņemšanu, t.sk. vietām, dziļumu, biežumu</p> <p>Analīze</p> <p>Analītisko metožu izvēles pamatojums</p> <p>Analītisko metožu apraksts un rezultativitāte</p>
<p>DATU IZKLĀSTS UN INTERPRETĀCIJA ZIŅOJUMĀ</p> <p>Apraksts par objektā novērotajiem apstākļiem, tostarp par gruntsūdeņu režīmu un virszemes ūdeņu parametriem</p> <p>Kopsavilkuma tabulas par ķīmiskajām analīzēm un objekta monitoringu</p> <p>Apraksts par piesārņojuma veidu, raksturu un telpisko izplatību, vajadzības gadījumā iekļaujot plānus</p> <p>Datu kopu analīze un atsevišķu piesārņotāju reprezentatīvu koncentrāciju atvasināšana līdz pienācīgai statistiskai nozīmībai</p> <p>Objekta izpētes rezultātu salīdzināšana ar teorētisko modeli</p>

IZEJAS DATU IZKLĀSTS (ZIŅOJUMA PIELIKUMS)

Plāns, kurā redzamas monitoringa un paraugu ņemšanas vietas

Apraksts par objektā veiktajiem darbiem un novērojumiem uz vietas

Izpētes urbumi, zondēšanas vai urbšanas žurnāli

Informācija par reakcijas zonu un cita informācija par urbumu monitoringa iekārtām

Monitoringa rezultāti

Analīzei nodoto paraugu apraksts

Attiecīgie kvalitātes vadības/kvalitātes kontroles dati (piem., personāla akreditācija, iekārtu kalibrēšanas sertifikāti, laboratoriju akreditācija (nacionālie un starptautiskie standarti))

Laboratoriju analītiskie ziņojumi, kas sastādīti saskaņā ar attiecīgajiem kvalitātes vadības/kontroles datiem, t.sk. attiecīgiem starptautiskiem analīžu un testa metožu standartiem

Informācija par savāktu paraugu un datu izsekojamības ķēdi